

Висновки

Витратний підхід ґрунтується на обліку принципів корисності і заміщення. Він пропонує визначення поточної вартості витрат на відтворення або заміщення об'єктів оцінювання в поточних цінах і наступне коректування (зменшення) її на суму зносу (амортизації), тобто за витратами. Розрахунок вартості підприємства за визначеним алгоритмом дає змогу визначити показники діяльності підприємств та характер їх зміни, а також дати характеристику системі витрат на підприємстві.

Методи витратного підходу є досить простими для розрахунку. Для використання цих підходів необхідно знати ринкові ціни на певні активи, інформація про які є доступною, тому методи витратного підходу можуть використовуватися для оцінки вартості українських підприємств без обмежень. Отже, перед здійсненням оцінки вартості підприємства мають враховуватися: мета здійснення оцінки, переваги та недоліки кожного методу, можливість застосування методу для оцінки вартості даного типу підприємства та обмеження,

що накладені на застосування методу реаліями української економіки.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні».
2. Базилінська О.Я. Вартість підприємств: порівняльна характеристика методів її оцінки / Базилінська О.Я. // Проблеми матеріальної культури. – Економічні науки. – 2009 – С. 7–9.
3. Бродська І.І. Теоретико-прикладні засади застосування сучасних методичних підходів до оцінки вартості підприємства / Бродська І.І. // Економічний форум. 3/2011, Гроші, фінанси і кредит.
4. Аналіз і оцінка прибуткової нерухомості. Д. Фрідман, Н. Ордуей. – М.: Справа Лтд., 1995.
5. Островська Г. Оцінювання вартості підприємства як основа ефективного управління / Г. Островська // Галицький економічний вісник. – 2011. – №1(30). – С. 107–115 – (економіка та управління національним господарством).

УДК 338.436

Е.Е. САВИЦЬКИЙ,
аспірант, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

Інноваційна компонента розвитку сільськогосподарських підприємств в Україні

Статтю присвячено дослідженню напрямів розвитку аграрного сектору України в контексті інноваційної діяльності підприємств. Досліджено рівень інноваційної активності виробників сільськогосподарської продукції в Україні, виявлено проблеми та перспективи розвитку АПК України на інноваційній основі.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, інноваційні технології, впровадження інноваційних технологій, державна підтримка інноваційного розвитку АПК.

Статья посвящена исследованию направлений развития аграрного сектора Украины в контексте инновационной деятельности предприятий. Исследован уровень инновационной активности производителей сельскохозяйственной продукции в Украине, выявлены проблемы и перспективы развития АПК Украины на инновационной основе.

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия, инновационные технологии, внедрение инновационных технологий, государственная поддержка инновационного развития АПК.

The article deals with the investigation of the trends of the Ukrainian agricultural sector development in context of enterprises innovation activity. The level of innovation activity of

the agricultural producers of Ukraine is analyzed, the problems and perspectives of the Ukrainian agricultural development on the basis of innovation technologies are identified.

Keywords: agricultural enterprises, innovative technologies, introduction of innovative technologies, state support of innovative development of agriculture.

Постановка проблеми. Підтримка усталеного економічного зростання країни в умовах перманентних змін зовнішнього технологічного середовища на даний момент стає можливою лише завдяки широкому впровадженню інноваційних технологій. Даний тезис переконливо підтверджують основні показники розвитку найбільш економічно розвинених країн світу, які одержали та утримують лідерство у світовій економіці саме завдяки інноваційним технологіям. Як засвідчують статистичні оцінки, провідна сімка світових виробників має у своєму володінні 46 із 50 існуючих інноваційних макротехнологій та утримує до 80% усього світового ринку інноваційних технологій. Переважною більшістю (понад 80%) ліцензій, патентів, різноманітних технічних та комерційних ноу-хау володіють саме транснаціональні корпорації із розвинутих країн, що посилює їхнє технологічне лідерство на світовому ринку. На даний момент можемо констатувати, що низький рівень інноваційного розвитку віт-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

чизняної економіки зумовлює суттєве відставання ключових макроекономічних показників України від провідних економік світу, при цьому це стосується як промисловості, так і аграрного сектору. Зазначимо, що наявність відповідних природних ресурсів потенційно дозволяє Україні входити до числа провідних виробників сільськогосподарської продукції. Проте суттєвий розрив у техніко-технологічному рівні виробництва сільськогосподарської продукції між українськими та світовими виробниками обумовлює відставання та недостатню конкурентоспроможність вітчизняного аграрного сектору на світовому ринку. Єдиним засобом подолати даний розрив зараз розглядається саме розвиток аграрної галузі в Україні на інноваційній основі.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблематиці розвитку аграрного сектору України на інноваційній основі присвячено численну кількість робіт та публікацій. Вагомий внесок у розробку цього питання зробили такі українські дослідники, як О.Л. Гальцова, М.В. Зубець, Т.Г. Ігнатєва, Н.М. Левченко, В.І. Покотилова та ін. При цьому зауважимо, що вектор досліджень більшості авторів спрямований на вивчення процесів державної підтримки інноваційної діяльності в Україні, передусім стосовно фінансування аграрної науки, фундаментальних та прикладних досліджень в аграрній сфері. У той же час недостатньо висвітленими залишаються питання, по-перше, ефективності самих досліджень і розробок в АПК, по-друге, питання комерціалізації технічних винаходів, які знаходять своє відображення в реалізації конкретних інноваційних проектів та впровадженні інноваційних технологій.

Мета статті полягає у дослідженні стану і основних тенденцій розвитку інноваційної діяльності в аграрному секторі України та оцінці її впливу на показники результативності аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Агропромисловий комплекс України (АПК) – важливий сектор національної економіки, в якому формується близько 17% ВВП. Він є одним з основних системоутворюючих секторів національної економіки. Виробництво сільськогосподарської продукції, природно, посідає центральне місце в українському АПК [2].

Багаторічний досвід розвинених країн світу переконливо свідчить, що широке застосування інновацій, функціонування наукомісткого ринку інноваційної продукції займає вагомим місце в підвищенні ефективності та конкурентоспроможності аграрного виробництва. Адже реформування виробничих відносин у продовольчій сфері, техніко-технологічне

переоснащення суспільного виробництва, застосування сучасних ресурсозберігаючих технологій у виробничій діяльності стримується через обмежене використання досягнень науково-технічного прогресу, повільні темпи науково-дослідних робіт, низький рівень платоспроможності [3].

У цілому за роки незалежності виробництво валової продукції сільського господарства знизилося на 31,1%, у тому числі рослинництва – на 11,8%, тваринництва – на 47,2%. Проте з 2000 року відбувається поступове зростання виробництва валової продукції галузі, приріст якої у 2010 році становив 41,6% у порівнянні з 1999 роком, у тому числі рослинництва – 65,8%, тваринництва – 17,7% [9]. Позитивні процеси є наслідком поступового становлення на селі нових організаційно-правових структур ринкового типу внаслідок реалізації засад аграрного реформування.

Період відновлення позитивної динаміки супроводжувався збільшенням ефективності виробництва сільськогосподарської продукції в сільськогосподарських підприємствах. При загальній збитковості галузі протягом 1996–2000 років починаючи з 2001 року сільськогосподарські підприємства починають одержувати прибутки, насамперед за рахунок рослинництва (табл. 1).

У сучасних умовах ключовим фактором соціально-економічного розвитку аграрної сфери України та ефективним засобом підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках є активізація інноваційної діяльності аграрних підприємств. Зазначимо, що поточна ситуація з інноваціями в українських аграрних підприємствах є вкрай несприятливою. Результати досліджень свідчать, що трансформаційні перетворення, яких зазнала аграрна економіка перехідного періоду, здійснили відчутний негативний вплив на інноваційну активність аграрних формувань України на етапі становлення ринкових відносин. Наприклад, нині в аграрному секторі вітчизняної економіки частка інноваційно-активних підприємств, які реально здійснюють впровадження інноваційних технологій, коливається на рівні 2–3% від загальної кількості суб'єктів господарювання, що набагато менше, ніж у середньому по Україні (рис. 1).

Як свідчить статистика розвитку інноваційної діяльності в Україні, загалом мало місце системне скорочення частки підприємств, які взагалі займалися впровадженням інновацій, протягом усього часу незалежності і до 2005 року, коли питома вага інноваційно активних підприємств знизилася до свого історичного мінімуму і становила 8,2%.

Таблиця 1. Динаміка показників господарської діяльності сільськогосподарських підприємств України в 2005–2011 роках

Показники	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік
Чистий прибуток (збиток) в с/г підприємствах всього, млн. грн.	3702,4	2731,8	7624,2	6041,8	7996,6	12807,3	13411,5
Рівень рентабельності (збитковості) господарської діяльності підприємств, % (у т. ч.)	6,8	2,8	15,6	13,4	13,8	21,1	27,0
рослинництва	7,9	11,3	32,7	19,6	16,9	26,7	32,3
тваринництва	5,0	-11,0	-13,4	0,1	5,5	7,8	13,0

Джерело: складено за даними [9].

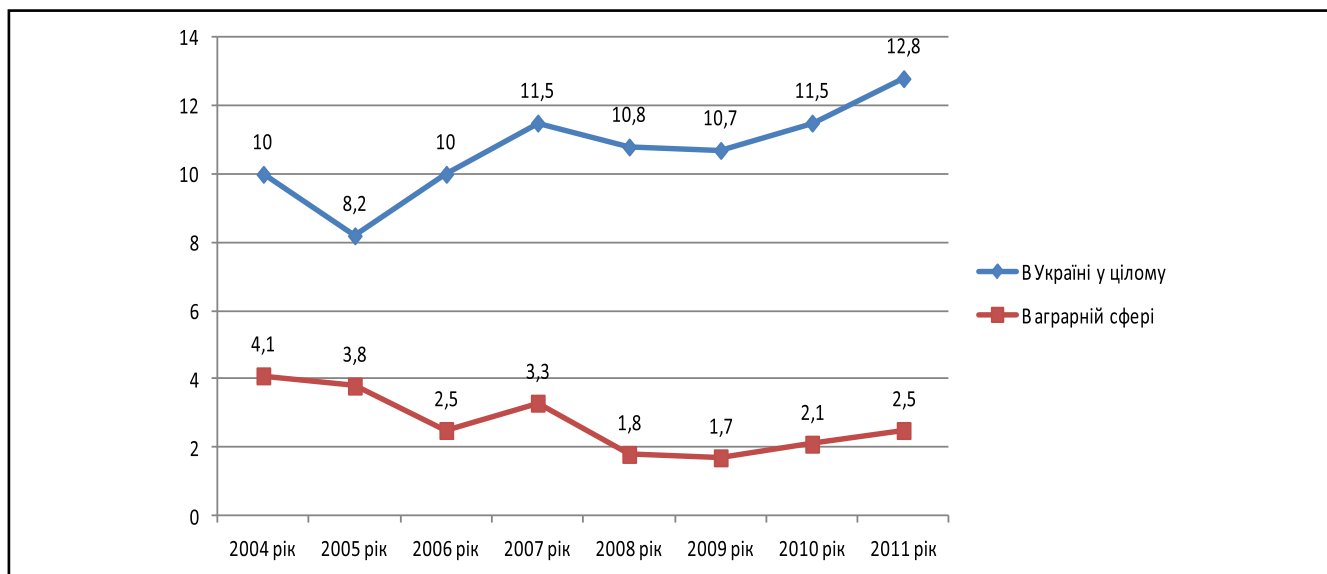

Рисунок 1. Питома вага інноваційно активних підприємств в Україні, які впроваджували інновації, %

Джерело: побудовано автором на основі даних [7].

У докризовий період 2005–2007 років мав місце деякий сплеск інноваційної активності вітчизняних підприємств (частка інноваційно–активних підприємств, що впроваджували інновації, досягла 11,5%), проте фінансово–економічна криза 2008–2009 років знову відкинула інноваційний розвиток в Україні на рівень 2004–2005 років. І лише по мірі виходу з кризи, у 2010 році та особливо у 2011 році, вітчизняні підприємства почали нарощувати свою інноваційну активність, впроваджувати нові інноваційні технології, у результаті чого, за даними 2011 року, питома вага підприємств, які впроваджували інновації, становила 12,8%.

Ситуація з інноваційною активністю сільськогосподарських підприємств частково корелювала із загальноукраїнськими тенденціями, проте характеризувалася набагато більшим занепадом – рівень інноваційної активності у аграрній сфері у 4–6 разів нижчий, ніж в економіці країни в цілому. За результатами статистичних оцінок можемо стверджувати, що частка інноваційно активних підприємств в АПК систематично скорочувалася до 2009 року (за винятком сплеску інноваційної активності в АПК у докризовому 2007 році), і лише починаючи із 2010 року має місце певна тенденція до її зростання – якщо у 2010 році інноваційні технології впроваджували 2,1% сільськогосподарських підприємств, то у 2011 році – 2,5%.

Варто зауважити, що значною мірою активізація інноваційної активності в АПК пов'язана з організаційними перетвореннями у галузі, зокрема укрупненням сільськогосподарських підприємств та формуванням потужних аграрних формувань (аграрних холдингів), які володіють більшим інноваційним потенціалом та поступово впроваджують продуктивні, технологічні та організаційні інновації у свою практику. Як засвідчують здійснені оцінки, інноваційною діяльністю в аграрній сфері України переважно займаються підприємства акціонерної форми власності, серед яких 24,7%

припадає на публічні акціонерні товариства і 22,3% – на приватні акціонерні товариства [8]. Проте реальний рівень розвитку інноваційної діяльності та впровадження інноваційних технологій в аграрних підприємствах України не відповідає світовим стандартам. Згідно з оцінками міжнародних експертів, аби окрема галузь країни була конкурентоспроможною на світовому ринку, частка інноваційно активних підприємств має становити не менше 30%. Як бачимо, нині в Україні існує більш ніж десятиразовий розрив між бажаною та дійсною питомою вагою інноваційно активних сільськогосподарських підприємств.

Загалом, варто зазначити, що низький фінансовий та ресурсний потенціал більшості сільськогосподарських підприємств зумовлює той факт, що рівень інвестицій в основний капітал підприємств аграрної галузі не відповідає її значенню у структурі економіки України. Так, у табл. 2 подано інформацію про загальні інвестиції в основний капітал в Україні, про інвестиції в основний капітал підприємств АПК, а також визначено частку сільськогосподарських інвестицій в їх загальному обсязі в українській економіці.

Як свідчать результати досліджень, інвестиції в основний капітал сільськогосподарських підприємств протягом 2005–2011 років зростали вкрай повільно, при цьому в кризовий 2009 рік мало місце їх стрімке скорочення – із рівня 16 682 млрд. грн. у 2008 році до 9295 млрд. грн. у 2009 році.

У післякризовий період інвестування в основний капітал в аграрній сфері поступово відновилося, проте питома вага інвестування в основні засоби сільськогосподарських підприємств не відповідає реальній ролі АПК в економіці України (рис. 2). Як показують оцінки, частка сільськогосподарських інвестицій у період 2005–2011 років коливалася, проте у середньому становила близько 5%, що у порівнянні із часткою АПК у структурі ВВП країни (близько 17%) є втричі менше від паритетного рівня.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Таблиця 2. Інвестиції в основний капітал в Україні та питома вага вкладень у сільське господарство в 2005–2011 роках

Показники	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік
Інвестиції в основний капітал, млрд. грн.	93096	125254	188486	233081	151777	150667	209130
Інвестиції в основний капітал в АПК, млрд. грн.	4904	7190	9338	16682	9295	9340	10145
Частка сільськогосподарських інвестицій, %	5,3%	5,7%	5,0%	7,2%	6,1%	6,2%	4,9%

Джерело: побудовано автором на основі даних www.ukrstat.gov.ua

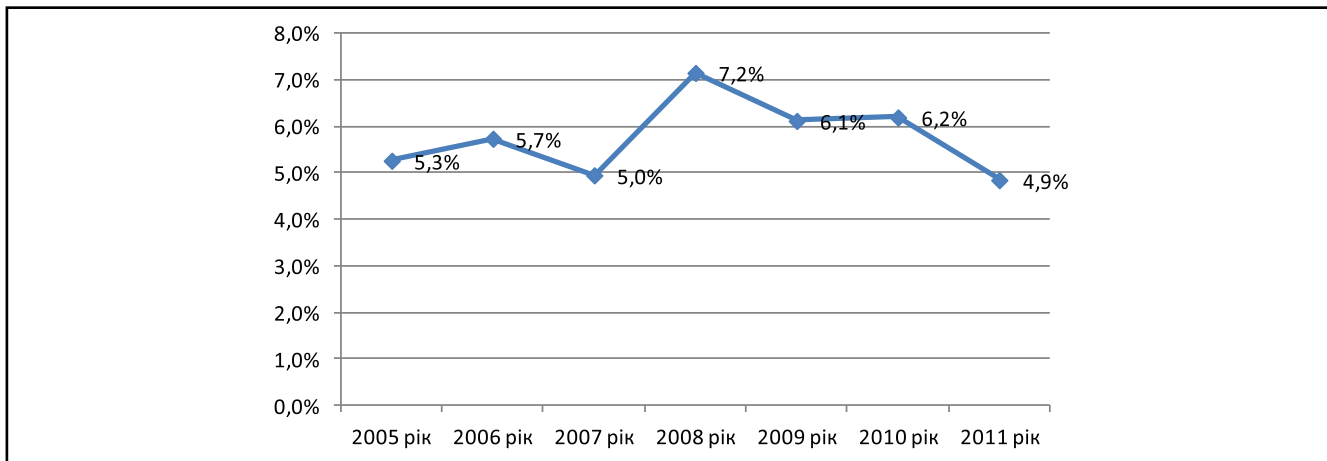

Рисунок 2. Питома вага інвестицій в основний капітал аграрних підприємств у загальному обсязі інвестування в економіку України, %

Джерело: побудовано автором за даними табл. 2.

Ще більш системною виглядає криза в аграрному секторі України із позицій інноваційності інвестицій в основний капітал підприємств АПК. Зазначимо, що інноваційність вкладень в основний капітал аграрних підприємств залишається на вкрай низькому рівні, що ще більше погіршує ситуацію в АПК. Зокрема, на даний момент структура використовуваної в господарствах техніки має такий вигляд (рис. 3).

Як засвідчили проведені оцінки, лише 5% використовуваної в сільськогосподарських підприємствах техніки відноситься до категорії інноваційної, яка є новою (знос не більше 5–10%), при цьому відноситься до сільськогосподарських машин та механізмів останнього покоління. Ще 10% працюючої в сільському господарстві України техніки вважається відносно новою (маючи вік до семи років та рівень зносу в межах

25–20%), проте це все техніка попередніх поколінь, яку лише з великим ступенем умовності можна вважати інноваційною.

Варто зазначити, що інтеграція економіки України до світового господарства і поява нової техніки дозволили впроваджувати інноваційну технологію і техніку в сільському господарстві починаючи із 2004–2005 років. Передпосівна обробка ґрунту і посів зернових культур з високопродуктивними інтегральними тракторами заводу ХТЗ, «Джон-Дір», застосування засобів захисту рослин відомих фірм, збирання зернових комбайнами «Славутич», «Лан», «Джон-Дір», «Массей Фергюсон» дозволили значно знизити витрати на вирощування і підвищити економічну ефективність виробництва зерна [6]. На жаль, прогресивна технологія і передовий досвід в умовах економічної й енергетичної кризи не

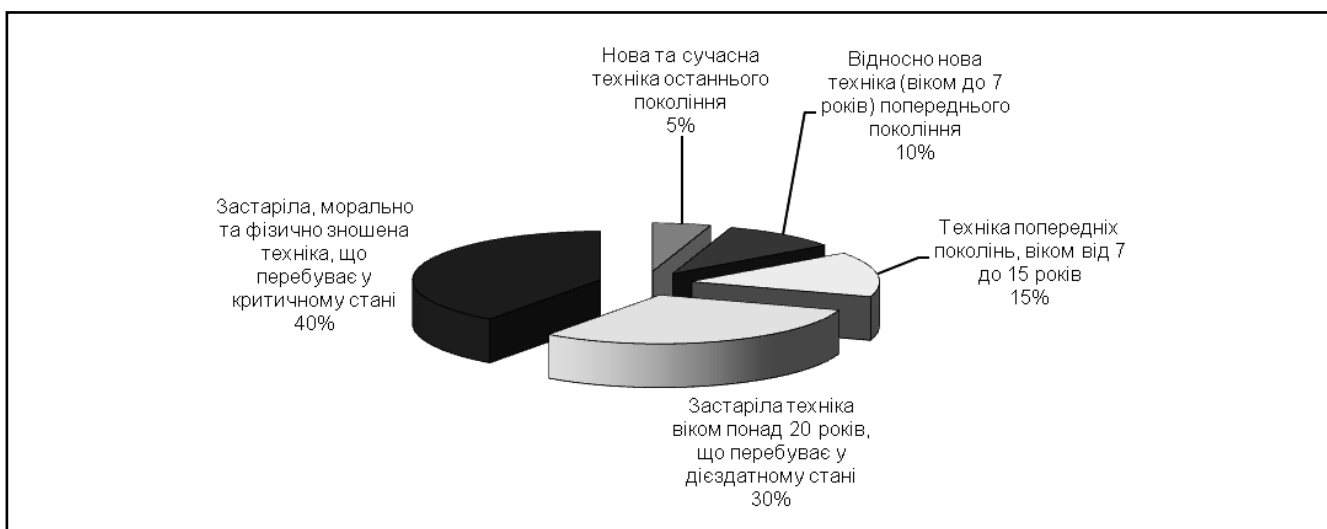

Рисунок 3. Інноваційна структура використовуваної в аграрному секторі техніки

Складено автором за результатами дослідження підприємств АПК.

Таблиця 3. Динаміка урожайності основних сільськогосподарських культур в Україні в 2006–2011 роках, центнерів з 1 га

Культури	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік
Зернові та зернобобові культури	26	24,1	21,8	34,6	29,8	26,9
Цукрові буряки	248,2	284,7	294,2	356,2	314,9	279,5
Соняшник	12,8	13,6	12,2	15,3	15,2	15
Картопля	128,4	133,2	131,4	138,7	139,3	132,5
Овочі	157,1	171,4	152,3	173,9	182,8	173,6
Плоди та ягоди	63,7	45	61,7	64,4	70,7	78,2

Джерело: складено за даними [7].

Таблиця 4. Урожайність основних сільськогосподарських культур в Україні та в деяких країнах світу, центнерів із 1 га

Культури	Канада	США	Німеччина	Франція	Польща	Україна
Пшениця	27,8	29,9	78,1	74,5	41,7	26,8
Ячмінь	32,6	32,6	39,3	65,4	68,4	34,4
Кукурудза	83,7	103,4	97,5	91,1	62,3	45,1
Соя	25,4	29,6	10,0	25,1	16,6	16,2
Соняшник	16,0	17,4	24,1	23,5	18,1	15,0
Цукрові буряки	603,4	576,1	675,7	937,0	542,6	279,5
Картопля	313,1	462,7	440,6	437,9	198,5	132,5

Джерело: складено за даними [7].

стали масовими, а та техніка, яка ще 5–7 років вважалася відносно інноваційною, нині вже не є передовою і не забезпечує необхідної ефективності вітчизняним аграріям.

На даний же момент переважна більшість використовуваної сільськогосподарської техніки відноситься до застарілої техніки, що має вік понад двадцять років, проте ще перебуває в дієздатному стані (30% усієї техніки) та до застарілих, морально і фізично зношених машин та механізмів, які перебувають у критичному стані (40% усієї техніки), робота яких підтримується лише за рахунок часткових ремонтів, заміни окремих вузлів, агрегатів і запчастин. При цьому ремонт та підтримку техніки в дієздатному стані забезпечують невеликі приватні майстерні, які працюють на напівлегальних умовах, орендуючи різноманітні бокси, ангари та цехи у господарствах.

Зазначимо, що рівень інноваційного розвитку аграрних підприємств позначається не лише на якісному та кількісному стані їх виробничо-технічної бази, а й на результатах їх фінансово-господарської діяльності, ефективності використання технічних, матеріальних або трудових ресурсів. Пропевні позитивні зрушення в інноваційній діяльності вітчизняних сільськогосподарських підприємств та про покращення ситуації з впровадженням інновацій в АПК свідчить, зокрема, стала динаміка зростання урожайності основних сільськогосподарських культур (табл. 3).

Проте попри позитивні тенденції у зростанні урожайності сільськогосподарських культур, яке було досягнуте і за рахунок впровадження окремих інноваційних технологій, Україна ще значною мірою поступається провідним світовим виробникам аналогічної продукції (табл. 4).

Даний факт свідчить про те, що розрив у використанні аграрних інноваційних технологій між Україною та провідними виробниками сільськогосподарської продукції, попри часткове покращення ситуації в Україні, все ще залишається значним.

Висновки

На підставі здійсненого дослідження можемо дійти висновку, що нинішній рівень використання інноваційних технологій в аграрному секторі України не відповідає потребам держави та не сприяє досягненню вітчизняним АПК міцних конкурентних позицій на світовому ринку. Попри те, що процеси впровадження інноваційних технологій в АПК поступово активізувалися (результатом чого можна вважати хоча і повільне, але зростання інвестицій в основний капітал, збільшення показників врожайності основних сільськогосподарських культур, вихід на рентабельне функціонування аграрного сектору), частка інноваційно-активних аграрних підприємств є принаймні у 10 разів меншою, ніж це потрібно для інноваційного розвитку галузі. Серед використовуваних в АПК виробничої техніки та технологій лише 5% можуть бути віднесені до інноваційних, тоді як 70% основних засобів уже вичерпали свій ресурс. Актуальною проблемою для вітчизняних аграріїв залишається брак власних фінансових ресурсів для інвестування в інноваційні технології, а бюджетне фінансування інновацій в АПК залишається неефективним. Таким чином, діяльність із впровадження інноваційних технологій в українських сільськогосподарських підприємствах на даний момент є неефективною, що, зокрема, пов'язано з відсутністю ефективного механізму комерціалізації результатів досліджень і розробок у практичну діяльність сільськогосподарських виробників. Питання розробки такого механізму і мають стати вагомим напрямком для подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Гальцова О.Л. Державне регулювання інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України [Електрон. ресурс] / О.Л. Гальцова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/8_DN_2011/Economics/15_82071.doc.htm

2. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/files/00003800/>

3. Зубець М.В. Економічні аспекти реформування аграрно-промислового комплексу України / М.В. Зубець, М.Д. Безуглий. – К.: Аграрна наука, 2010. – 32 с.

4. Ігнатєва Т.Г. Недержавне фінансування та кредитування інноваційної діяльності аграрних підприємств України: стан і проблеми. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/ekfor/2012_1/44.pdf

5. Курило Л.І. Державне регулювання інноваційної діяльності в аграрному секторі. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/Vsnau/2011_2/52Kurylo.pdf

6. Левченко Н.М. Форми та методи державної підтримки інноваційного розвитку АПК [Електрон. ресурс] / Н.М. Левченко // Актуальні проблеми державного управління. – 2010. – №2 (38). – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ardu/2010_2/doc/2/03.pdf

7. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. – Статистичний збірник. – К., 2011.

8. Покотилова В.І. Інноваційний розвиток агропродовольчого комплексу в умовах СОТ: стан, проблеми, перспективи / В.І. Покотилова, Л.О. Абсава // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – №164. – С. 127–130.

9. Розвиток аграрного виробництва як передумова забезпечення продовольчої безпеки України. – К.: НІСД, 2011. – 39 с.

Р.Л. УС,

ст. викладач, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

Узагальнена класифікація видів аудиту інформаційних технологій

Стаття присвячена дослідженню найпоширеніших у світовій практиці класифікаційних підходів щодо виокремлення видів аудиту інформаційних технологій. На основі проведеного аналізу запропоновано узагальнену класифікацію функціональних видів ІТ-аудиту, яка на відміну від існуючих класифікацій дозволяє найбільш цілісно охопити середовище інформаційних технологій організації як складну систему.

Ключові слова: ІТ-аудит, класифікація видів ІТ-аудиту, зовнішній ІТ-аудит, внутрішній ІТ-аудит, аудит ІТ-інфраструктури, аудит ІТ-підрозділу, аудит ІТ-безпеки.

Статья посвящена исследованию наиболее распространенных в мировой практике классификаций видов аудита информационных технологий. На основе проведенного анализа предложена обобщенная классификация функциональных видов ИТ-аудита, которая в отличие от существующих классификаций позволяет наиболее целостно охватить среду информационных технологий организации как сложную систему.

Ключевые слова: ИТ-аудит, классификация видов ИТ-аудита, внешний ИТ-аудит, внутренний ИТ-аудит, аудит ИТ-инфраструктуры, аудит ИТ-подразделения, аудит ИТ-безопасности.

Article is dedicated to investigation of the most widespread around the world's practice approaches for classification of the information technology audit kinds. On the base of performed analysis proposed generalized classification of the functional IT-audit kinds, which in contrast to existing classifications let to envelop the information technology environment of organization as an entire complex system.

Keywords: IT-audit, classification of IT-audit kinds, external IT-audit, internal IT-audit, audit of IT-infrastructure, audit of IT-department, audit of IT-security.

Постановка проблеми. В умовах поглиблення інформатизації господарських процесів результативність діяльності економічних об'єктів дедалі більше залежить від інформаційних технологій (ІТ), що використовуються в системах управління. Нині середовище інформаційних технологій (ІТ-середовище [6]) як структурна складова організації являє собою складну систему, яка об'єднує різноманітні інформаційні, програмні, технічні, людські й інші види ресурсів для досягнення цілей бізнесу. Це зумовлює зростання потреби у підвищенні ефективності й економічності використання ІТ, збільшення переваг і зменшення недоліків від їх застосування, а також обґрунтування витрат на інформаційні технології. Для задоволення такої потреби все більшого значення набуває регулярне застосування в системі управління організацій аудиту інформаційних технологій (ІТ-аудиту).

Теоретичними і прикладними розробками у сфері ІТ-аудиту займаються ряд організацій, у тому числі міжнародних. У країнах Заходу, зокрема у США, навчання і сертифікація фахівців з аудиту інформаційних технологій здійснюється відповідними професійними інститутами за спеціально розробленими програмами. Однак у світовому масштабі, зокрема в Україні, ця сфера аудиторської діяльності перебуває на стадії емпіричного накопичення знань і методів.

Виходячи з існуючого різноманіття думок щодо тлумачення сутності і практичного застосування аудиту інформаційних технологій [5] з метою подальшого розвитку його концепції доцільно систематизувати найбільш поширені в наукових і практичних джерелах підходи щодо класифікації видів ІТ-аудиту, а